

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K za četrt leta K 4.50 in na mesec K 1.50. Posamezna številka stane 40 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Razkrinkani klerikalci.

Berite »Domoljub« ali bolje povedano »Oslovsko« trobento in vsak bo prepričan, da ni na svetu stranke, ki bi se bolj vneto borila za koristi našega prevaanega kmeta, kot je klerikalna, ki sedaj zopet počasi levi, kakor kače v takozvano »Jugoslovansko kmetško zvezo«. Polna usta ima ta hinavski list za kmeta, kar cedi se ljubezni in skrbi zanj, a žalibog je še nekaj zaslepljenih ljudi, ki mislijo, da se klerikalni poslanci tudi v Belgradu tako vneto potegujejo za kmetove koristi.

Klerikalci so res tiči in v sleparijah, hinavstvu in varanju ljudstva jih prav gotovo ne doseže prav nobena druga stranka na svetu več.

Doma se prilizujejo kmetškemu ljudstvu, v Belgradu se pa seveda ne zmenijo zanj in vsa njihova politika meri le na to, da bi zopet absolutno zavladali v Sloveniji in dobili naše ljudstvo tako v svoje okrvavljene kremple, kakor je bilo to pred vojno.

Poštenim potom to ne gre več, to dobro vedo, zato so se zvezali v Belgradu z najbolj nazadnjaško in najnasilnejšo stranko, to je s staroradikalci.

Kar smilili so se nam ob sedanjih ministrski krizi v Belgradu naši zaslepljeni kmetje, ko smo videli, kako se objemajo in vežejo njihovi klerikalni poslanci z največjim kmetškim sovražnikom, to je s staroradikalci, le da bi dobili zopet moč v roke. Lažnjivci doma govore in kričijo

o agrarni reformi, v Belgradu so se zvezali s stranko, ki je glasno in jasno izrekla, da ne pusti, da bi izvedla tako potrebna agrarna reforma. Naš mali kmet ima premalo zemlje, različni tuji grofje in baroni jo imajo na tisoče in tisoče oralov, a naši klerikalci v Belgradu ne puste, da bi se ta zemlja razdelila med kmete. Hrvaški škofje so pred par meseci drveli celo do regenta Aleksandra v Belgrad prosit in rotit ga, naj se agrarna reforma ne izvede.

Kaj praviš k temu, ti mali slovenski kmetič, ki si član klerikalne »Jugoslovanske, kmetške zveze«?

Vsi vemo, ako se je doslej gospodarilo po slovenskih kmetških občinah, kjer so imeli glavno besedo klerikalni gruntarji, a mali kmet je bil brezpraven. »Domoljub« se na ves glas dere za pravice in enakopravnost ubogega ljudstva, v Belgradu so se naši klerikalni poslanci zvezali s staroradikalno stranko, ki noče de-

mokratskega volilnega reda in hoče, da vladajo po kmetških občinah le bogataši. Ta zveza je tudi povsem naravna, saj klerikalci vedo, da se bodo z demokratičnim občinskim volilnim redom podrli njihovi najvažnejši stebri po deželi?

Kaj praviš k temu, ubogi slovenski bajtar, ki si doslej volil te klerikalne sleparje?

Klerikalci so se zvezali dalje s stranko, ki hoče sedaj rešiti valuto tako, da bi se dobilo za 5, 8 ali celo težko prisluženih kron en sam novi dinar.

Kaj praviš k temu ti, ubogi hlapec ali dekla, ki sta stradala celo svoje življenje, da sta znosila v hranilnico par sto kronice za stara leta in bi za svoje žulje sedaj dobila po zaslugi naših klerikalcev le par desetakov.

Kaj praviš k vsemu temu ti »Domoljub«, ki se ne sramuješ še dalje tako satansko vleči za nos izkrvavelo slovensko ljudstvo?

O vladi.

Vlada, o kateri smo zapisali v našem listu mnogo ostrih in trdih besed, je končno nezmožna dela in življenja, odstopila. Novo ministrstvo se je sestavilo iz 13 liberalcev in 3 socialnih demokratov. Tako smo se torej zvezali z liberalci in prevzeli vlado naše nesrečne Jugoslavije.

Kdor je pazno bral doslej naš list, temu se bo naša zveza z liberalci zdela gotovo več kot čudna, zato smatramo za

našo dolžnost, da izpregovorimo o tem svojim bralcem par besed.

Ko je odstopila prejšnja vlada, koji je načeljeval staroradikalni nasilnež in nazadnjak St. Protič, sta bili dani le dve možnosti. Po parlamentarnih navadah vseh držav prevzame namreč vlado navadno ena izmed največjih strank v zvezi s še kako drugo manjšo stranko.

Za enkrat sta v sedanjem neizogib-

LISTEK.

ALBIN LAJOVIC:

Pri češkem kmetu.

Zgoraj sem omenil, da je šla agrarna stranka roko v roki s socialisti. S tem pa nikakor še ni rečeno, da soglašajo z njimi tudi, kar se tiče agrarne reforme. Na Češkem je, kot je marsikomu znano, ogromno zemlje last mrtve roke. Na bivšem Češkem je bilo okroglo 700.000 gospodarjev, ki so imeli do 5 ha posestva, kar dela toliko kot eno osmino vse zemlje, medtem ko je imelo okroglo 1500 veleposestnikov $\frac{2}{3}$ celotne ploskve. Več kot 11% zemlje je fidejkonisne, t. j. take, da se ne sme niti prodati, niti nad gotovo mero zadolžiti. Tako je seveda še danes; da ne more iti tako dalje je tudi jasno.

Na bivšem Moravskem ni bilo nič boljše. Približno 400.000 posestnikov je posedovalo zemlje od $\frac{1}{2}$ -5 ha, kar daje 7 odstotkov vseh samostojnih kmetij s komaj eno šestino vse zemlje. Veleposestni-

kov pa je le desetinko % vseh samostojnih kmetij, torej nekako 3000 a posedujejo ničmanj kot $\frac{1}{3}$ vse moravske zemlje, — natančno 34.4%.

Še žalostnejše pa je razmerje med malimi kmeti in veleposestniki, kar se tiče razdelitve zemlje, na bivšem Šlezkem. Malih kmetov $\frac{1}{2}$ -5 ha šteje Šlezka izmed vseh samostojnih gospodarstev 78.8%, veleposestnikov nad 100 ha pa komaj 0.1%; prvi posedujejo 13.4% drugi pa 42.9% vse zemlje, ki meri 505.980 ha. Ena osmina Šlezije ali natanko 64.300 ha je last bivšega slavnega avstrijskega vojskovodja in še slavnjšega »milchpančerja« nadvojvode Fridrika.

Največji berači na Češkem so knezi Schwarzenbergi, ki imajo samo 252.400 ha posestva, za njimi pridejo imena slabega spomina, grof Černin 61.400 ha, kmalu jo primahajo Habsburgovci z 57.800 ha in za njimi cela vrsta, dokler ni lista polna.

Na Moravskem prednjači knez Liechtenstein, čigar posestva merijo 135.700 ha Habsburgovci so koj na tretjem mestu, a majo samo 19.200 ha moravske zemlje.

V Šleziji stoji na prvem mestu, kakor sem že malo prej omenil Fridrik

Habsburg, ki poseduje nič manj kot eno osmino cele dežele.

Tudi cerkev in cerkveni redovi so v teh treh deželah, kar se tiče posestev, slno veliki reveži. Na Češkem imajo vsi skupaj samo 150.300 ha posestev, od cesar odpade na praško škofijo 23.100 ha. Na Moravskem, ki je za polovico manjša, merijo cerkvena in redovna posestva malenkost 101.350 ha, olomuški škof ima samo 48.000 ha zemlje. Ena desetina Šlezije, ali 53.000 ha je v rokah cerkve, vratislavska škofija nima več kot 34.700 ha posestva.

Tudi v rokah posameznih občin je precej veleposestev, vendar nima nobena občina nad 7000 ha zemlje. Občinska veleposestva so za posamezne občine, posebno mestne, velikanskega pomena, ker krije tako veleposestvo skoro večino občinskih stroškov in daje zaslužka nebroj malim družinam in občinskim revežem. Najbogatejše na občinski zemlji je mesto Pisek z 6900 ha, Brno ima 5300 ha, Plzen 4000 ha, Češke Budjevice 2700 ha itd.

Dosedaj sem govoril le o splošni razdelitvi zemlje. Sedaj pa hočem še na krat-

nem parlamentu najmočnejši liberalna in staroradikalna stranka

O liberalcih smo že pogosto povedali svoje mnenje. Je to stranka kapitalistov, z vsemi slabimi lastnostmi tega razreda.

So pa v njej še toliko navihani ljudje, da dobro vedo, da bi pri prihodnjih volitvah ne rešili niti enega svojih mandatorov, če bi kar očitno nastopali proti koristim in potrebam ljudstva, zato se delajo še v marsičem še precej moderne in popustijo tudi v marsikateri drugi stvari, ker dobro vedo, da je to edino le v korist njihovi stranki.

Popolnoma drugačni ljudje so pa srbski staroradikalci, katerim načelujeta Protič in znani Pašič. To je stranka največjih nasmežev, ki se hočejo z največjim terorizmom obdržati na krmilu. Stranka sestoji v Srbiji večji del iz zaniknih uradnikov in to so njihov steber. Ker vedo, da jih med ljudstvom živ krst ne mara, zato so **odločno proti splošni volilni pravi.**

Njihova opora so dalje veleposestniki, zato so radikalci **proti agrarni reformi.**

Z rešitvijo valute hočejo Slovence in Hrvate popolnoma oropati ter zamenjati nove dinarje najmanj v razmeri 1 dinar za 5 kron, ali pa še več. To so poglavitne točke staroradikalnega »programa«, da ne omenjamo naravnost culukafrskega načina, po katerem so oni doslej »upravljali« ubogo Srbijo in katerega bi ti ljudje radi sedaj zanesli tudi k nam.

To sta torej stranki, med katerima je bilo treba voliti socialistom.

Liberalci imajo v državnem zboru 114 poslancev, kar je seveda premalo, da bi mogli zavladati sami. Potrebovali so torej nujne pomoči.

Če bi te ne dobili, bi prevzeli vladu staroradikalci s podporo naših in hrvaških klerikalcev in uboga Jugoslavija, zlasti pa še izžeto slovensko ljudstvo bi bilo na milost in nemilost izročeno barbarskim staroradikalnim zaveznikom.

Kaj je bila torej dolžnost socialistov?

Preprečiti to največje zlo in največjo nesrečo, ki bi zadela naše ljudstvo. Bili so dolžni našemu, že tolikrat prevaranemu in izkoriščanemu ljudstvu, da stopijo takoj v vladu in s tem obvarujejo naše ljudstvo največje nesreče, ki bi jo v sedanjih težkih dneh še mogla zadeti, to je staroradikalno-klerikalne vlade.

Prepričani smo, da bo naše ljudstvo hvaležno našim uvidnim možem ter

odobravalo ta njihov korak, ki je bil storjen v ogromno korist našega ljudstva. Socialisti dobro vemo, da v novi vladi ne bomo dosegli nebes, a preprečili smo z vstopom v vladu vsaj nove prevare in nasilstva, ki bi nas sicer zadela, če bi se polastili vlade staroradikalno-klerikalni goljufi ljudstva.

Umevno je seveda, da nismo drveli v vladu kar z zavezanimi očmi. Sklenili smo z liberalci pogodbo, da bo moral biti novi volilni red najdemokratičnejši ter dati ljudstvu prav vse pravice, ter da se morajo izvršiti čimprej volitve. Najprej se bo **demokratično volilo občinske za-**

stope, nato pa državni zbor.

Dalje smo zahtevali, da se čim preje izvede agrarna reforma, ki bo dala našemu kmetu zemljo.

To so najvažnejše točke in mirnega srca prepuščamo sedaj sodbo našemu vstopu v vladu. Pakt z liberalci seveda ni večer, ampak potreben le v sedanjih kritični dobi in čokler bo to v korist ljudstva.

Pred očmi so nam bila edinole koristi ljudstva in ker smo poštene lahko sedaj temu našemu ubogemu ljudstvu mirno pogledamo v oči.

Klerikalci tega ne morejo.

Dopisi.

Iz Semiča.

Prvi dopis iz Semiča v »Ljudskem glasu« je silno razburil tukajšnje liberalce-demokrate. Iskali so dopisnika po vseh koncih in krajih, končno so vrgli sum na nekega sokolskega »odpadnika«. Da je ta nedolžen, to ve vsakdo. Povem jim, da pravega dopisnika pa le ne bodo izvohali. To je bil vrisk in pisk; govorili so, da bodo odgovorili v njihovem časopisu, da »Sokol« ni političen itd. To lahko pripovedujejo, če jim bo le kdo verjel. Jaz pa vem, da če je kdo član »Sokola«, da ostane avtomatično član J. D. S. Mogoče se bodo drznili trditi, da tudi ta ni politična. Sicer pa tako ne pustijo, da bi se njih prstaši kaj naučili, ker se bojijo, da bi jim potem pokazali hrbet. Pravila društva niso znana ni enemu. Odkar pa s. Mały pridno debatira z njimi, pa trdijo, da se popolnoma strinjajo z J. S. D. S., samo do volitev, hočejo še počakati, toda, »ne boš Jaka«, tudi na te limanice nas ne boste

dobili gg. demokratje! Mi ne poznamo napram Vam nikakoršnega strankarskega kompromisa, dokler boste imeli taktiko agrarno-meščanske-kapitalistične stranke. Ako pa se zares strinjate z nami, pa povejte jasno in prestopite k nam, kjer je zares edino pravo mesto za Vas kot za učitelje in trgovske uslužbenke. Vem, da ste pouka potrebni, zato smo Vam na razpolago, da ne boste potem več trdili, da je internacionala največja nesreča za nas. Dokler bo kapitalizem internacionalen bomo tudi mi. Poslušaj svet! Pri semiškem Sokolu je tudi naraščaj, ki pri telovadbi in med telovadbo cigarete kadi, preklinja ter dela razne nesramne opazke itd. Ali je to vzgoja za mladino? In poslušajte, ti telovadci se sedaj pripravljajo za izlet, ki ga nameravajo prirediti 7. septembra. Tedaj bodo nastopili, ter hodili po lestvi na drog; da utegnejo več vaj izvajati, postavijo lestve od vseh štirih strani droga. Semičarji se že naprej veselimo užitka ki nam ga bodo nudili ob tej priliki. Pa brez zamere, gg. demokratje, se še bomo videli, boj še ni končan, naša armada raste z vsakim dnem le vprašanje gosp. Ulčakarja koliko naročnikov ima že v Semiču »Ljudski glas« morda Vam izda — pa še jih bo imel, ker se ljudje jako zannajo zanj.

Iz Makolj.

nam pišejo: 18. t. m. se je vršil tu sestanek, na katerem je poročal sodrug Martin Papež. Med njegovim govorom so prišli nekateri klerikalci in narodni socialisti. Prvi so govorili o potrebah duhovnikov, kateri še premalo zaslužijo, drugi pa o narodnem programu, na podlagi katerega bi naši vojni dobičkarji še kaj zaslužili. S. Papež jim je nato v enournem govoru tako odgovoril, da so odšli z dolgim nosom v splošno veselje vseh navzočih. Vbodoče bi prosili gospode klerikalce in narodne socialiste, da puste naše ljudi na miru s svojimi programi, ki niso vredni, da bi jih poslušali in ljudje so tudi že dovolj zavedni, da znajo ločiti ljuliko od pšenice.

V Slovenjem Gradcu

je prevzel prejšnji hotel Sandwirt Andrej Oset. Hotel se imenuje odslej »Hotel Beograd«, kjer je dobra restavracija in kavarna. V hiši je tudi mesnica in veletrgovina z vinom. Ima v »Ljudskem glasu« menda tudi oglas, zato bi se ta notica lahko priobčila v tem skrajšanem besedilu.

Iz Žetal

nam pišejo: 17. t. m. smo imeli pri romarski cerkvi Mariji Tolažnici božjo pot. Bilo je vse lepo v redu, le gosp. kaplanu Kranjcu ni ugajalo, da mu je kdo tupatam zaplesal. Odkrito povemo, da smo se g. kaplana Kranjca komaj iznebili iz Žetal, a ta mrcina še vedno tu nekaj išče in vznemirja ljudi. Njegovega župnika opozarjamo, naj gleda svojemu kaplanu nekoliko bolj na prste. Posebno se Žetalanci povprašujejo, odkod ima on dve posestvi, zlasti, ker dobro vemo, da je imel še pred vojno prazen žep. Ker ima gospod, ki je znan vojni dobičkar prve vrste, kar dve posestvi, mnogo potrebnih družin pa je brez zemlje, ga prav toplo priporočamo našemu poverjeništvu za agrarno reformo in pa davčni oblasti, ko se bo šlo za vojne dobičkarje.

Po svetu.

O Rumunskem

pohlepu po naši zemlji smo že opetovano poročali. Hočejo imeti kar ves Banat, čeprav je ta nesporno srbski. Bati se je zato prav resnih nasprotij med nami in Rumuni.

Propali Habsburgovci,

ki so se hoteli zopet vgnezditi najprej na Ogrskem, nato pa tudi drugod po svojih

ko omeniti, predno preidem na vprašanja o agrarni reformi, kako je razdeljena zemlja na posamezne kulture, to je, koliko je polja, gozdov, travnikov, močvirij in puščav.

Davku podvržene zemlje ima bivša Češka 5.000.000 ha, od tega je 50% njiv, 10% travnikov, 1½% vrtov, 5 odstotkov pašnikov in 29 odstotkov gozdov, ostalo so jezera, močvirja, ribniki in vinogradi. Moravska plačuje davek od 2.151.000 ha zemlje, od te je 56% njiv, 7% travnikov, 1½% vrtov, 6% pašnikov in 28 odstotkov gozda. Šlezija ima rodne zemlje 498.872 ha, od tega 51% njiv, 7% travnikov, 1½% odstotkov vrtov in 35 odstotkov gozdov in 6½% pašnikov.

Iz podanega razvidimo, da ima Moravska sorazmerno največ njiv, a Šlezija sorazmerno največ gozda t. j. 35%, ali nad eno tretjino rodne zemlje, kar gotovo ni zdrav pojav. Češka ima pa nasprotno sorazmerno največ travnikov.

Kakor je zanimiva predidoka razdelitev posameznih kultur, vendar je zanimivejše vedeti, kako so te posamezne kulture razdeljene na vele- in mala posestva. Sledeča razpredelnica pokaže to prav poučno.

Dežela:	Posestvo:	Celotno v ha	Obseg gozdov		Obseg poljedelnske zemlje	
			ha	% celotne mere	ha	% celotne mere
Češka	nad 200 ha	1.787.250	1.085.914	29,7	701.336	13,8
	pod 200 ha	3.286.151	421.713		2.864.438	56,5
Moravska	nad 200 ha	707.884	481.619	27,8	226.265	10,3
	pod 200 ha	1.473.341	133.845		1.339.496	61,9
Šlezija	nad 200 ha	203.066	140.998	33,4	62.068	12,2
	pod 200 ha	302.914	35.292		266.622	54,4

Iz te razpredelnice se poučimo, da so izpremenili veleposestniki polagoma svoja posestva v gozdna posestva, sedem desetih njihove zemlje je poraščeno z gozdovi, medtem so imajo mali kmetje komaj malo več kot eno desetino svoje zemlje v gozdovih; pri njivah pa je ravno nasprotno, kmetje imajo devet desetih vse zemlje v njivah, veleposestniki pa komaj tri desetine. To nezdravo razmerje samo govori cele knjige o nezadovoljnosti med kmečkim ljudstvom in o vzrokih gorja med delavstvom. Za razumevanje načel agrarne reforme, kakoršno hočejo češki kmetje na eni in češki socialisti na drugi strani, pa je bilo potrebno, da sem o tej stvari tako natančno razpravljaj.

(Dalje prihodnjič.)

nekdanjih deželah, so doživeli zopet polom, upamo, da sedaj za vedno. Nadvojvoda Jožef, ki je hotel v kalnem ribariti na Ogrskem in se tudi proglasil za diktatorja, je moral sedaj odstopiti in z njim vlada kapitalističnih nazadnjakov. Ogrska je sicer vrgla boljševike, a še manj mara za diktaturo kapitalistov in grofov. Kakor kaže bodo zavladali socialisti.

V Ameriki

grozi nova vojna. Razmere med Zedinjenimi državami in Mehiko so vedno bolj napete in oborožujejo se na obeh straneh. Kuha se med tema dvema državama že dolgo let, ker hočejo kapitalisti Zedinjenih držav izrabljati Mehiko kot svojo kolonijo in jo oropati do golega. Zopet nov dokaz, da je vzrok vseh vojne-nasitni kapitalizem.

Končna oblika

mirovne pogodbe še vedno ni bila izročena zastopnikom Nemške Avstrije. Hitijo res ne ti gospodje.

Prekmurje

nam je mirovna konferenca končno vendarle prisodila in naše čete so ga tudi že zasedle. Politično upravo, ki brez dvoma pristoja nam, so nam pa iztrgali Hrvatje, upamo, da ne za dolgo, saj si Prekmurci gotovo ne žele, da bi se še tam razpasla koruptno hrvat.-židovsko gospodarstvo.

Državni konkurz

bo razglašen po podpisu mirovne pogodbe nad Avstrijo.

Vojska med Poljaki in Čehi?

Vojska in narod sta pozvala poljsko vlado, naj predloži češkoslovaški republiki ultimatum, češ, da se je mogoče s Čehi pogajati le z orožjem v roki.

§ Iz naše države. §

Z ozirom na notico v „Slovencu“ „Odgovor je res potreben“ ugotavljamo na podlagi informacij, da je sodišče na podlagi izvlečkov iz knjig Vojne zveze dognalo, da so obdolžitve proti sodruhu Kristanu brez podlage.

Klerikalci se perejo. Poslanci »Jugoslovskega kluba« v Belgradu so izdali proglas, v katerem hočejo opravičiti svojo umazano igro v Belgradu in zakriti sramotno zvezo s staroradikalci. Zopet imajo polno lepih besed, a verjel jim menda ne bo nihče več.

Klerikalna hinavščina. Klerikalci so jo s svojo politiko prav pošteno polomili. Da bi preslepili ljudstvo, vpijejo sedaj, kaj bi se moralo vse narediti. Čudno, da se na vse te lepe stvari niso spomnili tedaj, ko so bili v vladi. Dolge mesece sta sedela v ministru kar dva njihova člana, a izvršilo se ni niti eno, o čemur sedaj besedičijo. Tudi socialisti so bili prvotno zastopani v prejšnji vladi, a ko smo videli, da gospodje nočejo delati v korist ljudstva, smo izstopili, klerikalci so se pa brez ozira na ljudske potrebe še dalje greli na mehkih ministrskih sedežih. Isto storimo v tej vladi če gospodje ne bodo hoteli izvrševati ljudske volje.

Italijani so jo odkurili iz Ljubljane. Pravijo, da se bodo unaknili iz zasedene Notranjske prav do Divače. Da bi bilo le res.

Vladna izjava. V soboto se je zopet sestal državni zbor, kateremu se je predstavila nova vlada. Ob tej priliki je imel ministrski predsednik Lj. Davidovič velik govor, v katerem je razložil poslanecem kako politiko bo zasledovala vlada in katera vprašanja misli najpreje rešiti. Povdarjal je, da hoče živeti z vsemi sosednimi državami v miru in prijateljstvu. Obljublja, da se bo parlamentu čimpreje predložil načrt volilnega zakona. Čimpreje se bo ustvaril moderni volilni red

in izvršile občinske volitve. Treba bo uveljaviti kmalu tudi ustavo in pa rešiti tako pereče valutno vprašanje in obdavčiti vojne dobičkarje. Pospešila se bo dalje rešitev agrarnega vprašanja, uredile sedanje neznosne razmere pri prometu. Vlada dalje obljublja celo vrsto postav, ki bi bile v veliko korist delavstva in izraža končno trdno voljo odpraviti sedanji nered v upravi. Da bi bila le tudi dovolj močna izvršiti vse te lepe stvari, ki jih obljublja.

Dr. Trumbič pride v Belgrad. Riječ SHS javlja, da pride minister zunanjih poslov dr. Trumbič te dni v Belgrad.

Poštni promet z Italijo je zopet vpostavljen.

Demobilizacija. Vojni minister je izdal naredbo, ki jasno tolmači, kako se ima izvršiti demobilizacija. Demobiliziral se bo tretji poziv in dva razreda drugega poziva.

Prodaja duhana. Minister za finance je izdal najstrožje odredbe o prodaji duhana in monopoliziranih predmetov. V tej naredbi je privatnim osebam najstrožje prepovedano prodajati monopolizirane predmete. Vsak slučaj prodajanja se bo strogo kaznoval.

Invalidni domovi. Minister za socialno politiko je v Vojvodini določil več veleposestev, ki se bodo uredila kot invalidni domovi z obrtnimi šolami za invalide.

Proti nalezljivim boleznim. Da se razširjanje nalezljivih bolezni kar možno prepreči, se ustanovi po vseh mestih in večjih krajih naše kraljevine veliko število bolnic. Bolnice bo nadziral sanitetni oddelek, delovali pa bodo v njih okrajni zdravniki in okrožni fiziki. Stroške bodo nosili okrožni odseki in država.

Dr. Šušteršič. Češki listi poročajo, da je bil dr. Šušteršič v St. Galenu pri Karlu in Ziti na daljšem posvetovanju. Posvetoval se je kot »zastopnik Hrvatov«. Kaj sta govorila?

Toča je pretekli teden močno pobila na Gorenjskem. Uničen je velik del jenseskega pridelka.

Krona in dinar. Finančno ministru je odredilo, da se morajo po celem kraljestvu plačevati od 1. septembra naprej dolžne pravne pristojbine, koleki in ekvivalenti v dinarjih. Dolžniki naj torej brž poravnajo take dolgove v kronah, sicer bodo morali plačati najmanj trikrat več.

Državno posojilo za naše kraljestvo se najame v Švici.

Prosveta.

Svoboda. V nedeljo se je vršil v Ljubljani zvezni občni zbor naše izobraževalne organizacije »Svoboda«. Prispeli so delegati iz vse Slovenije in potek zborovanja je jasno pokazal kako veliko smisel ima socialističen proletarijat za izobrazbo. Sprejelo se je več važnih sklepov in sklenilo se je razprostrti našo izobraževalno organizacijo po vsej Sloveniji. Novi odbor, ki so ga delegatje izvolili jamči za pridno delo in uspehe.

Učni tečaj za habice se prične s prvim oktobrom. Več v zadnjem »Uradnem listu.«

Gospodarske vesti.

Velik letni sejm se vrši dne 1. septembra v Pliberku. Ker ga že dve leti ni bilo, bode udeležba gotovo zelo velika, posebno še, ker je mesto Pliberk postalo središče slovenske Podjune.

Urad za pospeševanje obrti je prejel večjo množino mavca, katerega bo razdelil med obrtnike. Reflektanti na mavec naj priglasiyo svoje potrebščine nemudoma na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22, najkasneje pa do 25. avgusta tl. Na poznejše priglase se urad ne bo mogel več ozirati.

Trgovska pogajanja z Nemško Avstrijo se vrše sedaj v Belgradu in so zato došli posebni odposlanci avstrijske vlade v Belgrad.

Jugoslavija preživlja sosednje države. Znano je, da dobivajo Nemci največ živil iz naše države. Nedavno so dobili tudi Romuni iz Jugoslavije več sto vagonov koroze. Te dni pa je prišla v Belgrad deputacija ogrske vlade iz Szegedina ter prosila za razna živila.

Več premoga! V ministru se je postavila posebna komisija za preskrbo s potrebnim premogom. Dnevno bo treba pridelati 900 vagonov več premoga kot sedaj.

Bogastvo bivših knez Auerspergovih gozdov. Neki strokovnjak je pregledal samo gozdove med Kočevsko Reko, Gotenico, Glažuto in Ribnico ter izjavil, da je v tem delu toliko po pol metra presežnih dreves, ki bi se lahko takoj posekala brez škode za gozd in za prihodnost, da bi se dobilo za les čez 100 milijonov kron. Ven z agrarno reformo in ven s takimi knezi.

Uvoz sladkorja. Kakor doznavamo, je desetaj ministru za prehrano dovolilo uvez 50t vagonov sladkorja.

Ogledovanje in obdarovanje konj se bo vršilo na Kranjskem koncem avgusta in začetkem septembra v Mengšu, Lescah, Kranju, na Selu, v Trebnjem in v St. Jerneju. Več glej v »Kmetovalcu«.

§ Iz naše stranke. §

Strankin zbor je vsled raznih težkoč preložen na mesec november. Naše organizacije naj ta čas dobro izrabijo, da pridobimo čim največ članov za svoje organizacije in se tudi drugače doživimo nanj. Ta strankin zbor bo izredno važen, ker si bomo na njem začrtali smer za bodoče in na katerem bo treba tudi jasno povedati v koliko soglašamo socialna demokracija z boljševiki in v koliko ne.

§§§ Za ženske. §§§

Indijska žena, katere mož se bori v Franciji, se za časa moževe odsotnosti posti in pokori, da s tem obvaruje moža nesreče. Zgodaj zjutraj vstaja in se koplje v mrzli vodi še pred izhodom solnca, potem gre v mokri obleki v tempelj, kjer izlije pred boginjo posodo mleka. Med vojsko skoro mrje v veri, da njena pokora ščiti moža pred sovražno kroglo.

Sol je prva pomoč, če bruha kdo kri. Raztopi žličico kuhinjske soli v čaši vode in dajaj bolniku po žlici; na pljuča mu dent ruto, namočeno v slano vodo. Par žltic slane vode dostikrat tudi pomaga za omotico. Bledični, jetični ali škrofulozni ljudje naj se kopljejo v slani vodi. Obkladki vroče soli pomagajo proti trganju, protinu in zasedninam.

Usnjate stole osnaži takole: Pomoči košček flanele v beljak in drgni z njim po madežastih mestih usnja. Potem naredi gosto kašo iz zmlete krede (Schämmkreide) in bencina, ter deni to na madeže. Ko se v par urah kreda posuši, jo odstrani s krtačo in madeži so izginili.

Prazne grahove stroke zelene posuši na ploči v peči ali na štedilniku, toliko da bodo rumeni. Potem jih spravi na suh kraj in jih pridevliju juhi, ki dobi vsled tega prijeten okus in lepo rumeno barvo.

Dame in tobak. V vseh državah v Evropi kadita skoraj dve petini vseh žensk. Na Francoskem in Angleškem so bile poslone na upravo železnic prošnje, da bi na vlakih napravili oddelke za ženske kadilke. Takih žensk, ki kadijo, je največ na Ruskem. Kneginja Voroncova je kadila močne cigare, ki so stale po 20 kron, kneginja Millinova je kadila cigare po 15 kron, Kuusova in Urusova sta bili znani po vsi Ruski kot strastni kadilki. Na

Španskem vidiš na večer po ulicah kadeče boljše gospe in navadne ženske. Sama kraljica Kristina jako rada kadi cigarete. Izmed dam višjih krogov sta kadili najraje Štefanija grofica Lonayeva ter njena sestra princesa Koburška. Obe sta se naučili kaditi v Belgiji, kjer vse princeze kadijo. Revne pa nimajo niti za kruh.

Haremi v Carigradu. Dva tisoč mladih Armenk, ki so jih za svetovne vojske držali v turških haremih, je našlo sedaj zavetje pri ameriškem rdečem križu. Te deklice so živele po haremih tako dolgo, da niso hotele verjeti, da so sedaj svobodne. Skrite so bile v več mestnih okrajih in je bilo težko in naporno najti vse. Nekatero deklice še danes nimajo šestnajst let. Našli so jih v tako slabem zdravstvenem stanju, da jih ne bodo lahko pustili v njih domovino.

ZZZZ Drobiž. ZZZZ

Zadnje cene v Petrogradu. »Ruskaža Žizn« je zvedela od beguncev za naslednje cene v Petrogradu proti koncu meseca junija. Meso 85 rubljev, maslo 220 rubljev, ržena moka 60 rubljev, 25 cigaret 20—25 rubljev, steklenica limonade 3 rublje, blin (posebno rusko pečivo) iz bele moke 10 rubljev, jabolko 10—20 rubljev, meter drv 300—350 rubljev, obleka, ki je stala pred vojno 15 rubljev, stane danes 3500 rubljev, striženje las 3 rublje, stari čevlji 600 rubljev podplati pa 150 rubljev.

Kralj Ludovik, francoski kralj, je nekoč rekel: »Na dvoru je lahko vse dobiti, samo nekaj ne.« »In to je?« je vprašal eden izmed njegovih ministrov. »Resnica!« je odgovoril kralj. »Dobro se še spominjam, da mi je moj oče večkrat rekel: »Resnica je bolna, jaz pa mislim, da je že davno umrla in da ni imela izpovednika!«

Kitajske navade. Ko je obiskala neka potujoča Angležinja v okolici Kantona, neko kitajsko pokopališče, je zapazila Kitajca, ki je po predpisih njih vere z vso natančnostjo in vrnostjo stresal po grobu jedila. Dama je opazovala nekaj trenutkov radovedno to čudno navado, nato pa se je obrnila do kitajskega dečka, ki jo je spremljal na vseh potovanjih, in mu dejala z ironičnim nasmehom: »Ti moraš pač priznati Li, da je ta navada smešna. Ali res mislite, da bodo mrtvi vstali in jedli od tega, ker jim ponudite?« — Obraz dečka je bil popolnoma miren, ko je odgovoril počasi in tehtno: »Kaj, ali mislite, da bodo Vaši mrtveci vstali iz groba in vonjali cvetje, ki jim ga položite na grob.«

Krona sv. Štefana na dražbi. Kot poročajo listi, je pripovedoval nek starinar iz Monakovega, ki je ravno dospel iz Budimpešte, da so mu ondi ponudili na prodaj krono sv. Štefana, ki je iz l. 1075. in s katero so bili kronani vsi ogrski kralji. Ker je znal, da ta krona nima velike vrednosti, je izjavil, da bi se dražbenim potom mogla doseči lepa vsota. Nek ljudski poverjenik mu je dejal, da bodo stvar odobrili, če mu zajamči, da bo dobil za krono 100.000 frankov v francoskem ali švicarskem denarju. »Le Journal« pravi: »Odkrito priznava se ta krona zaslužila boljše usodo.«

Ureditev telefonskih zvez. V ministrstvu za pošto in brzojav so končane priprave za ureditev direktnih telefonskih zvez med Belgradom, Zagrebom, Sarajevom in Ljubljano. Brezžične postaje bodo sprejemale vesti iz vse Evrope in oddajale vesti vsem brezžičnim centralam.

Milijarder Carnegie — umrl. V Ameriki je umrl znani propagator mirovne misli milijarder Andrej Carnegie.

Rumunski prestolonaslednik se odpovedal prestolu. »Journal« javlja: Rumunski prestolonaslednik je poslal svojemu očetu zopet pismo, v katerem se odpoveduje zase in svoje naslednike vsem pravicam do prestola. Odpoved se je načelnikom političnih strank uradno javila.

Odprl sem hotel „Beograd“

(dosedaj Sandwirt) v Slovenjigradu, kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišče, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozovi na vse strani. Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila.

Inel bom na zalogi vina vseh vrst ter sadjevec na drobno in debelo za razpošiljanje od 56 l naprej. Za obilen obisk in naročila se priporoča

Andrej Oset, hotel Beograd Slovenjigradec.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja moja najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6—, za podgane in miši K 6—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za ščurke K 6—; posebno močna tinktura za stenice K 6—; uničevalce moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3—; prašek proti mršesom 5 K; proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 3 K; tinktura proti mršesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 3—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

G. KELLER:

DON CORREA.

(Dalje.)

Namestu izsiljenega tributa bo tvoji deželi prinesel miren vzajemni promet z našo več koristi, ko bi jih dal kak rop, ki bi nas osramotil. Prosim te, da premisliš vse to, predno zgrabiš za orožje, ker brez boja tega, kar hočeš imeti, ne boš dosegel!

Don Correa je že na njenem spremstvu videl, da ima opravka z močnim nasprotnikom, ki ga brez škode ne bi kazalo podcenjevati, sedaj pa si je moral priznati, da je kraljica tudi vedela, kaj je hotela in da bi se dalo ž njo pametno pogoditi. Zato je hitro spremenil svoj prvotni načrt in rekel: »Ker se nam predlagajo določeni in jasni predlogi, ki kažejo pošteno ustrežljivost, je dovolj vzroka, da se o tej reči posvetujemo. Pripravljen sem dovoliti, dokler ni stvar končana, svoboden posvet pod enakimi pogoji in si, kakor bo pač kazalo, pridržujem končno odločitev. Sedaj pa izberi, ali hočeš med tem časom ostati kot gost med nami ali pa hočeš oditi za čas do družega posveta v svoj tabor!«

Kraljica je rekla, da se odloči za drugo in je z enakim dostojanstvom vstala kakor je prej sedla. Ob enem je vstal admiral, da bi jo po svojih prejšnjih besedah počastil in spremil ven. Ko so se tako pomikali proti vratom, je opazil Don Correa, da je klečeča sužnja ostala mirno na tleh in je smeje opozoril kraljico, da je pozabila svojo živo stolico.

»Nikdar ne sedem dvakrat na isti sedež«, je odgovorila, ne da bi se ozrla. »Naj ostane torej v hiši, kjer sem ga rabila. Podarim ti jo!«

Dasi so bile te besede precej bahate, vendar so mu dale misliti, ko je kraljico z vojaško uljudnostjo spremil do vrat tabora. Ko se je nato zopet vrnil v šotor, da bi sam pri sebi vso stvar razmislil, se je začudil, ko je opazil, da je v zapuščenem prostoru mlada sužnja še vedno čepela na tleh, oprta na kolena in lahti.

Stopil je bliže in šel okoli lepega kipa, kateremu je bila deklica ali kaj je že bila, prej podobna ko kakemu živemu bitju in je z začudenjem pa tudi z zadrego opazoval to prikazen s katero ni vedel kaj početi. Bila je oblečena v belo bombaževino, ki ji je segala od pleč do nog in bila pod pazduhami do kolkov ovita s trakovi enake barve. Videle so se samo svetlorjave rame in roke, ki so bile nenavadno polne in lepe. Črni lasje niso bili kodrasti, kakor pri pravih zamorcih, ampak so podali v mehkih, širokih trakah z glave, na katerih so prepletali nekak kroni podoben košek iz vrbovega šibja. Obraza Don Correa ni mogel videti, ker je bil obrnjen proti zemlji in zasenčen od visečih las.

Dasi je bil nasproti sužnjem in zamorcem ravnodušen in brez srca kakor ves ostali belokožni svet, se je nazadnje vendar nekoliko sklonil in usmiljeno rekel: »Kako dolgo še misliš ležati? Vstani!«

Uboga ženska je uganila misel besed in se je vzravnala po koncu; njeni udje pa so bili vsled nenavadne lege skoro otrpeli in sape ji je primanjkovalo; omahovala je pri vstajanju in si ni vedela prav pomagati, tako da ji je moral Don Correa dati roko in jo nekaj časa držati, da bi ne omahnila. Tako je stala pred njim z očmi, povešenimi od sramu, in temna rdečica ji je zvidoma zaplola preko rjavih lic. Sicer pa so bile poteze njenega obraza plemenite, dasi so nekoliko spominjale na črte staroegiptovskih ženskih obrazov ali pa na obraze že davno izumrlih narodov iz starih časov. Začuden nad plemenito lepoto prikazni jo je prijel za kratko bradico in ji glavo rahlo vzravnal kvišku, tako da jo je morala skloniti nazaj in ga pogledati s svojimi ovalnimi, velikimi očmi. In tedaj je ugledal v teh temnih očeh, kakor tudi na česnjevo rdečih ustnih nemo togo in žalost trpeče narave, ki človeško srce vedno gane, dočim ga njene zmagovite grozote ne morejo premagati.

(Dalje prih.)

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrovana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih 3%.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Francišškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.